

INGEZONDEN.

DEUTSCHE HEILSTÄTTE TE DAVOS-WOLFGANG.

Ongetwijfeld hebben vele collegae, die een patiënt met longtuberculose een kuur in het hooggebergte wilden doen doormaken en zich pecuniae causa tot het Nederlandsch sanatorium te Davos-Plätz wendden, de teleurstelling gehad, hun patiënt niet oflater dan wenschelijk daar geplaatst te krijgen. Weinig bekend in Nederland is; dat het Duitsche sanatorium, „Deutsche Heilstätte”, te Davos-Wolfgang tengevolge van de lage Duitsche valuta tegenwoordig meestal eenige bedden onbezet heeft.

Onlangs vergezelde ik een mijner patiënten naar deze inrichting en had daarbij gelegenheid drie dagen in dit voortreffelijk ingerichte, zeer gunstig op 3 K.M. van Davos gelegen sanatorium door te brengen. De liefdevolle verpleging onder leiding van dr. PETERS en zijn assistenten, de prettige geest onder de verpleegden (er waren elf Nederlanders), de uitstekende voeding en het ontbreken van hinderlijk „maszregeln” doen de patiënten hun leed vergeten, maken het gedwongen verblijf in deze heerlijke bergnatuur zoo aangenaam mogelijk.

De verpleeggelden bedragen 8 en 10 franc per dag. De „Deutsche Heilstätte” behoort dus tot de goedkoopste sanatoria.

Wanneer dit schrijven eenigen teleurgestelden patiënten van dienst kan zijn is het doel ervan bereikt.

Goedereede, 18 November 1922.

C. J. KRAS.

DE OPIUMREGIE IN NED. OOST-INDIË.

Bij het stukje van den heer J. DE GROOT SR. in het nummer van 4 dezer teeken ik aan, dat in het jaarverslag over 1915, „het eerste, hetwelk in zijn geheel in druk verschijnt”, het niet ondienstig wordt geacht, dat „kort wordt aangegeven, hoe de opiumregie in Nederlandsch-Indië ontstaan en ingericht is en hoe zij zich tot ultimo 1914 geleidelijk heeft uitgebreid en ontwikkeld”. Van een invoering in 1893 is geen sprake. In 1892 werd de proef voorbereid en kon, nadat de proef-fabriek te Batavia klaar was, „1 September 1894 met het nemen der proef begonnen worden in de residentie Madoera, welk gewest daartoe het meest geschikt werd geoordeeld”. Later werd de proef over meer gewesten in die buurt uitgebreid. Eerst aan de hand der verkregen gunstige uitkomsten werd de Koninklijke machtiging verleend tot invoering van de Opiumregie op Java en Madoera en de afdeling Lombok en dientengevolge 18 Februari 1898 definitief ingevoerd, waar zij reeds bij wijze van proef werkte, later geleidelijk over Java enz. uitgebreid, zoodat pas op 1 April 1913 nergens meer in Nederlandsch-Indië een opiumpacht bestond, ofschoon er toen nog wel gebieden in den Archipel waren aan te wijzen, waar de regie nog niet was ingevoerd.

De ervaringen gedurende de voorbereiding en den proeftijd schijnt men volgens den heer DE GROOT SR. te mogen negeeren, terwijl de mijne (sedert 1909), ontstaan uit een zwaren strijd, feller dan ooit te voren (o. a. omdat ik ook mijn voldoende kennis van taal, land en volk er bij trok) tegen knoeiers bij de djitjeng-inleveringen eenerzijds en gevestigde meeningen anderzijds arrogant, droevig en fantasie heeten. Ook ik was ruimschoots in de gelegenheid niet alleen met Indische pachtjtandoe, maar ook met andere tjandoesoorten uit Oost-Azië kennis te maken, doch bij het zelf keuren of laten schuiven door inlandsche en Chineesche schuivers, heb ik nooit kunnen constateeren, dat zij meer of minder ongunstig werkte of meer of minder bedwelmende kracht had dan de vroegere deels uit Levantsch opium en djitjengko bereide „normaal” tjandoe. Tjandoe uit zuiver Bengaalsch opium bereid vonden de schuivers wel „enak” (lekker), maar „tawar” (flauw, niet pittig). Werd aan dergelijke tjandoe „eenige procenten” djitjengko toegevoegd, dan vond men haar „kerasan” (pittiger, zwaarder).

Zegt dit niet genoeg?

Het „soms” hooge watergehalte der pachtjtandoe, niet alleen volgens HAAK bij deze en dergelijke praeparaten „een gemakkelijk middel van vervalsching,